

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsacega meseca, in stane vse leto 3 gold., pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema uredništvo. — Naročnina in oznanila pošiljajo se založništvu v Milic-evo tiskarno v Ljubljani.

Štev. 17.

V Ljubljani, 1. septembra 1882.

XXII. leto.

Uradni spisi.

(Piše V. Burnik.)

Mnogokrat se sliši v učiteljskih krogih pritožba, da se današnji ljudski šoli preveč nepotrebnega pisanja nalaga. Ta pritožba je izvestno nekoliko opravičena in nij dvoma, da bi se uradna pisarija nekoliko ne oledčala, ker je mnogo šolskih nadzornikov, kateri niso prijatelji prevelikemu šolskemu birokratizmu. Kje bi se šolska pisarija prikratila, to pač vsak učitelj dobro vé. Da bi se pa šoli preveč pisanja odvzelo, tega nij misliti, ker notranja oprava današnje ljudske šole je že sama na sebi taka, da učitelju naklada poslov, katerih v stari šoli ni bilo. Poglejmo le nekoliko notranjo opravo stare šole! Katere uradne spise je moral imeti šolski ravnatelj? Morebiti samo šolski zapisnik in inventar, kateri je pa obsezel le malo reči. Znabiti si je tû pa tam kateri učitelj napravil sam zase kako drugo zapisno knjigo, slično v novejši šoli, a silil ga v to nihče nij. Ker se vsi otroci nijso silili v šolo, treba tudi gotovo nij bilo „matrike“. „Razrednica“ se nij potrebovala, ker so se šolske zamude lahko zaznamovale v šolski katalog. „Tednik“ si je morda tû pa tam kak učitelj sam spisoval, ko se je pripravljaj na pouk, a zahteval se nij. Knjižnica je bila le v malokateri šoli; tedaj tudi „zapisnika“ ni bilo treba. „Šolska naznanila“ in „izpustnice“ se nijso izdajale in o „knjigi o izpustu iz šole“ ni nikdo vedel. Sevêda to slednjo knjigo spisovati nij dolžnost učiteljeva, a ker je krajni šolski svêet neče, môra jo spisovati učitelj. Sicer se pa šolskemu ravnatelju nalaga še marsikatero delo, katero sicer ni njegovo, a opraviti ga môra, ako hoče, da je šola v redu.

Da je pa vsaki omenjenih uradnih spisov potreben, ne bode menda nihče zanikal; samo pisanje bi se tû pa tam lahko nekoliko skrajšalo. Sploh pa je treba vestnemu učitelju marsikatero reč zabeléziti, da mu je v vsakem slučaju odgovornost lahka in mu nihče, bodi si v tej ali onej stvari, nerednosti podtikati ne more. Morda bode marsikomu ustrezno, ako tû nekoliko razložimo in kažemo, kako se spisujejo uradne knjige in spisi. Ako je morda kaka stvar prenatánčna, naj se ne misli, da bi moralo ravno tako biti; marsikaj tû naznačenega pripušča se marljivosti učiteljevi.

Kakšni naj bi bili uradni spisi?

1. Na snažnost v njih vnanjej in notranjej obliki se vsakako môra gledati, kajti to že učitelja pohvalno priporoča in svedoči, da je tudi v drugih rečeh prijatelj snažnosti in redú. Zato naj bode vsa pisava v njih, kolikor mogoče, dopadljiva. Kar se tiče njih vnanje oblike, naj bodo večletni zapisniki vezani, enoletni pa oviti s trdim, najbolje z modrim papirjem, gladko obrezani, in na čelu jim bodi tiskan ali čedno spisan napis.

2. Spisi naj bodo redni in pregledni. Nij vse jedno, kako in na katerem kraju je ta ali ona stvar vknjižena; dostikrat treba je pri vpisovanju gledati tudi na važnost predmetov, kateri se mora vknjižiti, ravno tako tudi na to, da so spisi pregledni. Dober pregled dostikrat učitelju spisovanje polajšuje in pospešuje.

Vsi uradni spisi naj se pišejo v knjigo ali zvezek, ki naj se imenuje: „Zapisnik uradnih spisov“, ter naj obsega: a) lepopisne vaje, katere so se pri končletnih javnih izpitih kazale na ogled, b) zapisnike šolske, c) razrednice, d) tednik, e) razglase, f) učne črteže, g) postave, h) listine, i) zapisnike večletne, j) uradne dopise.

Vsi spisi naj se vravnajo po letnikih (glej §. 33. šol. postave z 9. maja 1869. l.), in zaznamovajo z istimi številkami, s katerimi so v zapisniku vpisani. Za „zapisnik uradnih spisov“ priredé se lahko obrazci prejšnjega „šolskega inventara“, kateri obsegajo rubrike: „štev., leto, reč, opómno“. Za vsako zaznamovano stvar naj se po potrebi pustí en list ali več prostora, da se morejo novi spisi vpisovati. V rubriko „štev.“ zapiše se zaporedoma tekoča številka dotične stvari, pričénši z najstarejšim letnikom. Vsi spisi razun „večletnih zapisnikov“ naj se povežejo; vsaki vezek naj se zaznamova s tisto rimsko številko, pod katero je vpisan. Da se kateri dotičnih spisov, ki se potrebuje, lahko hitro v roke vzame, naj se znamka vsacega vezka s tem, kar znači, napiše na listek, kateri naj se potem prilepi na primeren kraj, kjer se vezki hranijo.

Da se vedno vé, koliko otrok hodi v šolo, naj se napravi v „razrednici“ na drugi in tretji strani za vsaki oddelek poseben pregled z naslednjimi rubrikami: imé učenca, štev. v razrednici, vas, dan in mesec, prihod, odhod, število dečkov in deklic, posebej in vkup. Začetkom leta, ko se učenci v „razrednico“ vpišejo, naj se naznači takoj v dotičnem oddelku njih število, katero naj se potem pri vsaki izpremambi izpravlja (rektificira). Dobro je tudi, ako se odloči prostor, kjer je razviden skupni pregled učencev v višej in nižej skupščini, kateri se mora istotako, kakor v oddelkih, pri vsakratnej izpremambi popraviti.

„Tednik“ ima namen, da se iz njega razvidi, koliko učne tvarine je učitelj z učenci prebavil, po kakšnem načinu je poučeval, in se je li oziral na postavne učne načrte; učitelju je pa „tednik“ tudi pravi kažipot pri pouku, da ga primerja s prejšnjimi leti i. t. d.

Da je „tednik“ pregleden, ne sme se spisovati za vse oddelke na eno stran, ampak vsakemu naj bode odločen poseben prostor za vse leto. Posebno koristno je in pouk učitelju jako olajšuje, ako si spisuje v „tednik“ učno tvarino že za teden naprej. Mnogokrat se lahko pripeti, da se učitelj ne more natanko za pouk drugega dneva pripraviti. V takem slučaju mu že naprej spisani tednik kaj dobro služi. Pri spisovanju tednika je pa tudi gledati na to, da se posamezni učni predmeti naslanjajo drug na drugega, to je, nauk naj se združuje, kolikor je mogoče. To se dela, recimo v III. oddelku enorazrednice tako-le: v 1. rubriko naj se zapiše teden, n. pr. II. 5 dni, od 10. — 16. jan.; v drugo „branje“ 24. Pošten beraček. 156. Rimski cesar Tit. 104. Zlato. 26. Kam in kje? (Pesem na pamet). Berila se tedaj ne smejo čitati drugo za drugo, kakor sledijo v berilu. Ozira naj se tû na druge učne predmete, na letne čase in razne okolnosti. Zato je treba vsako leto v redu berilnih vaj kaj izpremeniti. V rubriki „slovnica“ naj sledí: napisovanje lastnih, občnih, skupnih, snovnih in miselnih imen iz 24., 156. in 104. berilne vaje. Za pravopis zbere se 24. vaja, ter se napiše: o rabi „narekovaja“. Tudi za spise lahko porabimo 24. ali 104. ber. vajo, izmej katerih prvo izpremenimo v „poštena beračica“, drugo pa v „popis zlata po vprašanjih“. Zadržaj rubrike „številjenje“ naj bi bil: Vporabe številnih vaj do 100 (denar). Tudi številjenje je tedaj toliko v zvezi z berilnimi vajami. Bližnja rubrika ima naslov: „zemljepis in zgodovina“. Tû naj sledi: travnik, polje, njiva, studenec, potok, reka, brv, most, pot, cesta i. t. d. (glej pesem: Kam in kje? Rimski cesar Tit). V „prirodoznanstvo“ se zapiše: zlato; v „pisanje“: P, R, B in besede, stavki

(izreki, pregovori), kateri se začénjajo s temi črkami; v „spisnico“: „poštena beračica“ ali popis „zlata“. Zadnje tri rubrike so odločene oblikoslovju in risanju, petju in telesnim vajam. Za oblikoslovje in risanje bi se, recimo, volilo: iz I. Grandauerjevega zvez. 6. list. Tù se sestavljajo podobe iz vodoravnih in navpičnih črt. Oziraje se na zemljepis, zapiše se na tem mestu tudi lahko: risanje zemljepisnih znamenj za njivo, travnik, gozd, polje, most, stezo, cesto i. t. d. Za „petje“ vzame se iz „Slavčka“ pesem „Studentček“ ali „Pri potoku“. Pri „telesnih vajah“ se zaznamova: čelna in bočna vrsta, iz katerih se v šolski sobi ozirom na risanje napravijo tudi lahko mnogovrstne podobe; pri raznih vajah pa se uporabljuje lahko tudi številjenje. Kdaj in zakaj se nij poučevalo, kaj je redni pouk oviralo, zapiše se v „opómnjo“. Na ta način učno stvarino vseh predmetov zediniti, marsikateri teden z najboljšo voljo in največjim trdom učitelju ne bode mogoče; toda ravná naj se vender vedno po načelu: „čim več zedinjenja v predmetih, tem vspešnejši je pouk“. Zato tudi pripravljane učne stvarine nij tako lahka in malo zamudna reč, kakor bi kdo mislil.

Mej razglase naj se, recimo, uvrsté: navodilo, kako naj krajni šolski svéti svoja uradna opravila opravljajo. Razglas cesarjev ob petindvajsetletnici in cesarjevičevej poroki. Prebivalcem na Kranjskem i. dr.

Mej učne črteže napišejo naj se razni učni načrtéži in podrobni učni črteži pri tej šoli.

Zapisnikom večletnim prištevajo se: šolska matrika, knjiga o izpustu, zapisnik šolske in krajne učiteljske knjižnice, zapisnik knjig izposojenih iz šolske knjižnice, zapisnik knjig za uboge učence, zapisnik knjig razdeljenih ubogim učencem, zapisnik učiteljskih zborovanj (na večrazrednicah), zapisnik knjig v okrajni učiteljski knjižnici, šolska kronika, zlata knjiga, šolski inventar A B, uradni dopisi, opravljeni zapisnik, zapisnik šolskega vrta.

(Dalje pride.)

O izboljšanju današnje vzgoje.

(Franjo Gabršek.)

(Konec.)

Pogledimo še, kaj v tej zadevi piše g. prof. dr. A. Lobmayer v spisu „dvorba bolestnika predmet nastave“ v letošnjem „Viencu“.

Da je vzgoja premalo idealna, kaže se v tem, ker se od prirode pričakuje onega kar samo npravstvenost dati more, ter se premalo prizadeva, da se ta npravstvenost s pomočjo idealov dovrši.

Kjer se nahaja ljubezen v srci, ondu ni treba strogega pouka, tù se vrši vse na lehak način, tù ustvarjajo dolžnosti in žrtve pravo srečo. Ljubezen v življenji večkrat mine, dolžnosti pa ostanejo. Ljubezen izgubi svoj priljubljeni predmet, pa vender se mora na dalje živeti. V marsikaterem zakonu je užé nadvladala pretirano strastno ljubezen mržnja in ravnodušje. Mnogo preiskrena mati je sè svojo opično ljubeznijo škodovala vlastnej deci. Zato ne smemo npravske ljubezni precenjevati in preveč od nje zahtevati.

Treba torej, da učimo naše ženske, da se morejo v resnici srečne ceniti, ako jim je srce blago, polno ljubezni in milosrčnosti do prijateljev in neprijateljev, do bližnjih in ptujih, nu da je vender le vseobčno človekoljubje in samovoljno izpolnjevanje svojih dolžnosti mnogo vzvišenejše, ker je manje sebično, a jedino v nesebičnosti leži moralna vzvišenost človeka, v obvladanji samega sebe leži zmaga duha nad npravmi. Te zmage duha, te moralne vzvišenosti moreš se pa samo s pomočjo idej in idealov naučiti ter jih doseči.

Zato bi morala vzgoja pred vsem na to gledati, da bi človek nikdar ne skrbel samo za svojo osobo, nego da bi živel nekej ideji, nekej zadači, necemu izven sebe; za

ta „nekaj“ treba, da dela in žrtvuje, drugače ne bi bil plemenite duše, ampak bi živel samo zato, da živi.

Bodi si pa to, čemer se posvetujemo, celo človeštvo, bodi si domovina ali znanosti in umetnosti, bodi si sreča naših milih, to je vse jedno, samo naj ne bode vedno in vedno le vlastni „jaz“!

Kdor bode mladino tako poučeval, kdor bode deklice tako vzgojal, oni je marsikateri kal sebičnosti užé zadušil ali je ono vsaj na boljši pot napeljal. Vzgoja mora vedno s pomočjo idealov, s pomočjo znatnih zahtev in lepih primerov delovati; osobito deklice treba neprestano opominati, da je samo dobrohotnost in blagost ter premagovanje samega sebe in požrtovalnost prava ljubeznjivost žene; a ta svojstva se ne dadó z ničemer zameriti.

Naj navedem nekoliko primerov! Ako smo s težko muko zvršili pot, pa se po istem potu zopet vrnemo, da pokažemo ubogej prosjakinji pravi pot, po katerem nas je vprašala; — ako ne gremo v gledališče ali h koncertu, a mestu tega s čitanjem zabavljamo bolnega, nadležnega in zlovoljnega sorodnika; — ako po leti, kadar je največa vročina, kuhaš v kuhinji, da ti kuharica more obiskati rojaka, kateri se na svojem potovanju ondu mudi; — ako ne greš na zabavo k svojim najboljšim prijateljicam, a mestu tega strežeš bolnej tujki, katera bi se brez tvoje pomoči in postrežbe osamljena dolgočasila; — ako si ne kupiš dragega oblačila, samo da moreš ubogo sosedovo deco o božiči s kakim darom obdariti; — to vse niso Bog zna kakšni čini, kateri bi svet do solz ganili, a kažejo nam plemenito srce, blago in pošteno dušo.

Pa tudi preveč idealna je vzgoja naše mladine, kajti ogiba se nepopolnega vspeha in strogosti, da ne rečem sile. Sami smo užé izkusili, da malo ljudi ustreza velikim zahtevam, zato pa se od njih tudi malo zahteva. A oni le toliko časa delajo, kolikor mislimo, da morejo. Če pa hočemo vsaj nekaj od njih doseči, zahtevati moramo zelo mnogo. Ako se dobra svojstva prikazujejo tudi le afektirana, in če jih tudi le sè silo označujemo, ako tudi se prikazuje požrtovalnost samo z izgovorom, zavoljo slavloljubja ali sramote, vender je bolje nekaj nego ničesar!

Vsak človek ni pola idealov in velikih mislij, da bi mogel povsem po plemenitih načelih živeti, a užé to je mnogo vredno, če včasih vsaj po njih teži. In če bi sè svojim naukom, sè svojimi strogimi zahtevami ničesar družega ne dosegli, nego to, da hudoben človek neha hudobno govoriti, a sebičnež, da se ne šopiri in ne diči sè svojo sebičnostjo, užé smo jako mnogo dosegli.

Vzgoji se torej ni treba ogibati strogosti in sile. Nu strogost ne treba, da se prevrže v nemilost in nestrpljivost z neznatnimi pogreški mladine, ne treba, da se izpremeni v surovost in zlobnost, marveč treba, da strogost vlada v načelih in v nazorih. Podstava vzgoji bodi prava in npravstvena resnoba, a ne sme biti pesimistična.

Ne bojmo se ozbiljnosti v vzgoji; — poglejmo mlade deklice, katerim so slabi roditelji odvrčali vsak pogled v muko in revščino, v brigo in težavo, kako so blazirane in melanholične; — nasprotno pa vidimo, kako so krepke in zadovoljne one, katere so strogo vzgojene in katere so užé za rano izpoznale, kako je vse življenje ozbiljno, resnobno.

V človeškem srci pač morajo biti nasprotja, ker jih ono tudi prenaša, a samo na temnem nebu se blišče svetle zvezde; največja ozbiljnost vodi često do največje sreče.

Ako se torej deklici čutljivost domá bolj neguje, vender se ne sme domačej vzgoji vsa naloga prepustiti; šola more pomagati, pa je tudi treba, da pomaga, ker je manj pristranska, a njeno osobje je bolj privajeno naobrazovanju in poučevanju.

K sklepu pa še jedenkrat zakličem v duhu Rousseaua, Fichteja in Pestalozzija: Ustvarite drugačne socialne razmere, in videli bodele boljše vspehe pri vzgoji; bodite sami boljši, in boljša bode tudi mladina; šola ne vzmore ničesar, ako življenje vse pokvari!

Zgodovina v naših šolah.

I. L.

(Dalje in konec.)

V berilih so zgodovinske slike večinoma vravnane tako, da niso po svojej osebnini v nikakoršni zvezi. Torej je učitelju težko, zlasti če ni dober zgodovinar, vse to v celoto vezati. A slike, katere se v berilih nahajajo, mora radi tega jemati, da jih učenci potem beró v šoli, domá, da se jih učé, bodisi s svojimi besedami ali z besedami v knjigi pripovedovati, da si jih potem na takov način za življenje prisvojé in zapamtijo. Naj boljše slike so pač, kakor sem že omenil, take, katere so 1. zgodovinsko resnične, 2. ne težko umljive, 3. poučljive in morebiti tudi nekoliko smešne. Takih je sevéda silno težko izbrati. Nekoliko se je sestavljavcem novih beril v tej zadevi posrečilo, a marsikaj bi bilo skoro treba dopolniti še ali z boljim nadomestiti. Zeló lehak je začetek tacihi zgodovinskih obravnav, pri katerih se dá pričeti s kako mikavno povestico ali historico o dotični zgodovinski osebi. Zato se n. pr. učitelji tako radi in dolgo bavijo pri Rudolfu Habsburškem ali cesarju Jožefu II., kajti lepih in mičnih historic ima učitelj o teh dveh zgodovinskih velikanih na izbiro. Take in enake povesti so lahko temeljni uvod učitelju pri mnogih zgodovinskih slikah. S temi povestmi se je namreč učitelj učencem prikupil, vzbudil je njih pozornost za osebo, dogodbo ali národ, o katerih namerava še več navesti, tako da more potem svojo sliko tako dolgo nadaljevati, dokler otroški duh ne opeša, in dokler je dogodba učencem le umljiva.

Prej sem že omenjal, da se more zgodovinskemu uku na nerazdeljenih enorazrednicah odmeriti na leto le kacihi 20 ur. Vsled tega pa učitelju ni mogoče več nego kacihi 10—14 zgodovinskih slik v letu obdelati. Na enorazrednicah pa more učitelj sleherno leto druge slike si izbrati, ker ima skozi več let ene in iste otroke pred soboj; tako je torej tudi na takih šolah mogoče, da si učenci v teku kacihi treh let vsaj nekoliko pravilno predstavljajo najvažnejše dogodbe na svetu.

Še manj časa je zgodovinskemu uku odmerjenega na razdeljenih enorazrednicah, kajti na teh ste za vse realije (beseda je majhna, a tvarina je obširna) odločeni samo dve uri na teden. Od teh dveh ur ne more učitelj za zgodovino več nego $\frac{1}{4}$ ure porabiti. Tukaj mu je treba še bolje preudarjati, katere zgodovinske slike bode v tem pičlo odmerjenem času jemal, da ga ne bode tratil z malo pomenljivimi besedami. Dobro bi bilo navajati take zgodovinske slike. Toda s tem ne bi bilo ustrezno niti poedinim šolam, niti poedinim slovenskim pokrajinam; kajti učno napredovanje pri zgodovini naj bo isto, kakor pri zemljepisu. Od kraja do okraja, od okraja do domače dežele, od te do Avstrije itd. Za to naj bi se pa zemljepis in zgodovina harmonično združevala. N. pr.: Kadar učitelj govori o šolskem poslopji, pové naj starost šolskega poslopja, starost šole v občé in posameznih razredov. Kadar opisuje domač kraj, pové naj tudi naj važnejše stvari iz njegove zgodovine. Sevéda ako učitelj sam ničesar ne vé, tudi ničesa povedati ne more. Dolžnost učitelja pa je, da je v tem dobro izurjen. Marsikod imajo torej učitelji več ali manj obširne šolske in pomožne knjige in knjižnice za domovinoslovje, n. pr. za Štajerce je izdal dr. Hirsch primerno „Heimatskunde“, za Korošce že pred nekaterimi leti Quantschnigg, za Primorje je spisal prof. Rutar slovensko „Domovinoslovje“, katero se morebiti že tiska v c. kr. zalogi v Beču.

Kranjski učitelji nabirajo lahko zgodovinsko tvarino iz Dimitza in Valvazor-ja, ali želeti bi bilo, da bi kdo za učitelje, za učence, za šolarske knjižnice i. t. d. izdal drobno knjigo v slovenskem jeziku, katera ne bi dosta več obsegala, nego je učitelju v šoli

pripovedovati treba. Lepo je začel slikati zgodovino kranjskih mest naš velezaslužni „Vrtec“. V štajerskih šolah morejo z vspehom rabiti učitelji knjižico: „Pripovedi iz zgodovine Štajerske“ (Krones-Lapajne), a za Primorje prinaša zgodovinske slike „Šola“, ki je prej Goriško že dobro opisovala v zemljepisnem obziru. Kakor imamo pa opise naših dežel že, n. pr. tudi v moji knjižnici „Domovinoslovje“, tako bi bilo želeti, da bi učitelji začeli spisovati opise posameznih šolskih ali političskih okrajev. Za dvo- in trirazredne šole se ne téra v predpisanih načrtih dosta več zgodovinske tvarine, nego v enorazrednicah, to menda radi tega ne, ker se je itak enorazrednicam že preveč predpisalo. Na čveterorazrednicah bi se v 4. razredu smelo rabiti že posebno knjigo za zgodovino. Na Nemškem imajo sim ter tje tako knjigo vpeljano, ali v obče zadostuje nemškim in tudi slovenskim šolam tvarina, katera je v berilih. Učitelj, kateri prebavi dobro zgodovinsko tvarino, ki je v 2. in 3. berilu, in kateri dodaja še tudi to, kar nimajo berila potrebnega iz domače in lokalne zgodovine, storil je gotovo svojo dolžnost.

Novice

pa

Dr. Janez Bleiweis.

XXV. 1867. „Kmet, ki se je povzdignil v to, da kak časniki bere, je boljár (aristokrat) na duhu med množico svojih ljudi, ki nič ne beró. Takemu kmetu-novičarju se že odzunaj pozná, da več veljá mimo družih. Njegova hiša je zidana in z opekami krita; vsak prostorček je zasajen sè sadnim drevjem, in na polji mu stóji kóruza v lepih ravnih vrstah tako, kakor stóje vojaki v bataljonih. On je tudi bčelar in tedaj ima na tisoče podložnih, ki delajo zanj. V njegovi izbi je vse na pravem mestu, in čedni svinjak je tak, da more idiličen zgled biti okolici svoji. Tako se kaže že prva stopinja omikanega duhá, ki se razodeva v znanji 24 abecednih viteзов duhá. Prva podloga duševni národni omiki je sem ter tje položena — al le redko se še nahaja“. Tako piše pošten mož v časniku štajarskem, ki navadno le nemškemu jeziku glorijsko poje, da je sredstvo omiki, pravi dr. J. Bleiweis — vesel priznavanega napredka po Novicah. Ali tudi po tem popisu edina prava pot, da se naši kmetje povzdignejo na stopinjo omike v kmetijstvu in vsakem drugem znanstvu, ni tedaj — materini jezik? S tega popisa, kateri v Tagespošti (o Novice — Bauer) gotovo ni Novicam na ljubo, ampak le resnici na hvalo pisan, se pač jasno vidi, kakošni sovražniki slovenskega naroda so vsi oni, ki mu namesti materinega jezika v šolah in drugod silijo tuji jezik, in mu tako namesti hruha ponujajo kamen!

Posebej je spisal v petindvajsetem tečaju na pr.: „Kaj je treba, da kmetovanje ne gre rakove poti, temuč da napreduje. Zavarovalnica Gresham. Pravi čas les sekati. Kako se dobrota moke spoznava. Kako je to, kadar po novem letu dan začne rasti, da se to veliko tednov jutraj še nič ne pozná, na večer pa je že dalje svetló. Lanske bčele. Kredit kmetov. Kako naj se gozdi oskrbujejo. Prosim poduka zaradi pobiranja vinskega davka in zaradi klanja. Zmerzlina sadnega drevja. Nova katasterska mera. O neznani boleznih telet. Zakaj bi krav ne vpregali. Besedica o rastlinskih boleznih. Jež — koristna žival. Kaj je z letošnjo létino po svetu. Zbor avstrijskih svilorejcev na Dunaji. Nova angleška pinja. Kaj prav za prav je bolezen svilnih črvičev. Stoletnica c. k. kranjske kmetijske družbe (kjer je posebno znamenit govor njegov str. 360—1) itd.“

„Kdor hoče dvalizem, ta se igra z ognjem. Le kdor hoče, da vsi narodi avstrijski imajo skupne državne zadeve, ktere obravnavajo v skupnem državnem zboru, v deželnih

avtonomnih zborih pa opravljajo sami to, kar deželi gre: ta hoče mir in srečo Avstrije. In to je, kar zahteva federalizem, ki daje državi, kar državi gre, deželam pa, kar je deželnega. Kdor s tem ni zadovoljen, naj raji naravnost reče, da noče Avstrije“. Tako resno jo je povedal dr. Bleiweis v resnem času v sestavku: Dvalizem — dandanes največa nesreča Avstrije — po „Reformi“, ki je nemški časnik z dušo in telesom, tedaj se mu očitati ne more, da je panslavist, vendar je pravičen vsem narodom in le zrelo politiko zagovarja v Avstrii in tako, ki pelje k sreči in blagru (410). Po tem in enacih časnikih je v dobi poslancem vzlasti nevarni, v kateri se Novicam odgovorni vrednik v 10. listu prikaže Janez Murnik, priobčil na pr.: „Za Avstrijo gre. Venčanje ogerskega kralja. Svoboda kapitala. Nove postave o nabiranju vojakov. Denarna stiska v Avstriji. Panslavizem in nevarnost za Avstrijo. Kako se godi pri volitvah deželnih poslancev na Ogerskem. Kaj, če avstrijska država na kaut pride. Grof Hohenwart in koroški Slovenci. Ne bodite lahkomišeln! itd.“ — Važni, prevažni so njegovi oglasi o cesarskem patentu 2. jan. 1867, o novih volitvah za deželni zbor, in oglasi narodnega volilnega odbora za vojvodstvo Kranjsko, kteremu na čelu je deloval in pisaril dr. Janez Bleiweis (l. 3.), njegovi govori v narodnem deželnem zboru, o in po njegovem razpustu itd.

O Vodnikovem spominku je na vprašanje povedal (185) vzroke, zakaj dr. Toman in dr. Bleiweis mirujeta, in o ženitvi beračev (244): Lažnjivcem na sramoto, naloganim v razjasnilo. O plesu: „Mi pa dodamo temu še to, da — če že na svetu mora biti ples, in podoba je, ker so že stari naši očaki plesali in bodo plesali tudi potomci za nami — bi bilo le to želeti, da bi se nikjer drugod ne plesalo kakor v čitalnicah, kajti tù je poštena družba in se nobena nerodnost nikoli ne godí, ker sto in sto oči pazi nad čednim obnašanjem. Al vse drugo je s plesom na podih in v krčmah: tù se godijo pri plesu res nespodobne reči, ktere žalijo poštenje in nravnost. Ne čudimo se tedaj, da on, kdor meri ples v čitalnicah po merilu iz poda ali krčem vzetega, izobčuje ples po pravici. Zató veljá že star pregovor: Qui bene distinguit, bene docet (180)“. — O svojem vredovanji: Gosp.?! iz Goriškega: „Ker je naše pravilo stanovitno to, da Novice popravljajo in razjasnujejo, ako je kak slovensk časnik v kakem sestavku kaj napak rekel, na vsako stran branijo pravico, sicer pa domačih časnikov in toto nikoli na klop obtoženca ne posajajo in se jim sodnika ne delajo, tedaj nam ne bote zamerili, da pismo o „D.“ položimo ad acta. To je princip vredništva Novic od nekdaj bil. — Naj je vredništvu dovoljeno pri tej priliki še enc reči o drugi zadevi. Vroči krvi so Novice morebiti premalo krakelarice, in kdor rad škandal bere, ne nahaja ga nikoli v Novicah. Ostra, krepka in tehtna jenjih beseda, kadar je treba — al — spodobna poleg tega je vsegdar. Res, da s cepci ne tolčejo po glavah, pa tudi na kolenih nikdar ne ležijo in odpušanja ne prosijo (190). — Kar sem bil l. 1864., to sem še danes, ker doslednost in stanovitnost je en kos moje nature, ki nikdar po vetru plajšča ne obrača. To lahko o sebi rečem: da ne manjše stvarce nimam preklicati, kar sem govoril in delal 25 let (245)!“

„Časi, v kterih živimo, so zeló važni in prihajajo vsak dan važnejši, pravi v vabilu (208); zato nam je berila treba. Kar je Novicam o tem na škodo, da ne izhajajo vsaki dan, jim je od druge strani na korist, da to, kar prinesejo vsaki teden, je temeljito in dobro pretehtano. In (416): „Novice so bile tako srečne, da so že mnogo dosegle v tem, česar so doseči želele: veliko število našega ljudstva po kmetih (in to je jedro naše deželne moči) je že tako podučeno, da se lahko ogledamo po družih ljudstvih našega cesarstva in vprašamo ponosno: kje, izvzemši naše brate na Češkem, beró drugod kmetje in rokodelci tako radi časnike in druge bukve, kakor naš narod slovenski? Po branji pa

se širi podučevanje in s podučevanjem se širi napredek. Velikansk je skok, ki ga je storil naprej naš narod v kratkih 25 letih, ako pomislimo, da do 1843. leta je debela megla potujčevanja ležala nad krasno našo domovino. Od Boga z obilnim umom obdarovani naš narod ni si mogel v prejšnjih časih pomagati na nobeno stran na bolje, ker s tujo besedo so mu bila zaprta vsa vrata, kamor je potrkal, da bi se bil učil ali boljšega kmetijstva, obrtnijstva, novih znajdeb, znanstva svetá in vseh obilnih družih vednosti, ki jih človek potrebuje, da se omika in si zboljša svoj stan. Naj bi mu bila še cerkev vzela njegov jezik, — po njem bi bilo! — Zdaj je že marsikaj drugače; al še mora veliko drugače biti! Pravice vse, ki grejo vsacemu narodu, mora po vsem doseči tudi narod naš, kajti še le potem se bo mogel vèsti tako, da čedalje bolj podučen s pomočjo vednosti si zboljša svoj stan, kolikor je mogoče v dandanašnjih časih, ko od vseh strani le slišimo: daj, daj, pa še daj! — Kakor dozdam, se bodo, če tudi pisano gleda protivnik, tudi vprihodnje Novice potegovala za vse, kar je na blagor našemu narodu, in kar mu pred Bogom in svetom gré; naznanjale pa mu bodo za tega del vse, karkoli se bo važnega godilo po svetu. Prišle bodo, kakor se kaže še hude homatije na svetu in duševne borbe bode še dovolj. Novice se je ne vstrašijo, in po svojem trojnem geslu za vero, domovino, cesarja bodo v vseh okoliščinah učiteljice in svétnice narodu slovenskemu“.

XXVI. 1868. Novo leto. „Kakošno bode novo leto? kaj nam bode prineslo? — to je vprašanje, ktero si zdaj stavi vsak državlján, bodi si kakoršnega koli stanú. Odgovora na to vprašanje ne more dati nobena živa duša; sam Bog ga vé, zakaj če pogledamo v preteklo leto nazaj, prestvarilo se je naše cesarstvo — Avstrija — tako, da ni več podobno prejšnjemu. Kdo tedaj more vedeti, kaj in kako bode v prihodnje? In popisavši dovršeni dvalizem — iz srca želimo, da bi ta nova skušnja res tako srečno se izvršila, kakor se nadjajo tisti, ki so nam za novo leto prav novo Avstrijo skovali. Vsa odgovornost gre njim za to!“ To na 1. strani, in na zadnji — Na konci leta — opisavši glas Novic prvi dan 1862. leta poprašuje: „In kako je zdaj o prestopu v 1869. leto? — V listinah letošnjega tečaja stoji zapisano. Te kažejo, da se svet v Avstriji po polzevo suče“.

Rojakom svojim pa je dr. J. Bleiweis v šestindvajsetem tečaju spisal na pr.: „Delo z rokami nasproti delu z mašinami. Kako je s soljó v našem cesarstvu, in kaj naj vlada stori, da sol po cenejši ceni vsak lahko dobiva. Ali je boljše živino v hlevu pasti ali zunaj na paši. Gospodarstvo — prvi dober steber vsacega napredka. Dobra ledenica. Razločki mleka po molzi. Zakaj ne napreduje živinoreja, kakor bi imelo biti in bi lahko bilo. Stroški ministerstva kmetijstva za kmetijske potrebe. Kako se spozná dobra koklja. Več živine kakor klaje je velika napaka. Prislovica, ki naj si jo zapomnijo kmetiški gospodarji. Novi davki. Oteklo vime, ali ovčec ali sajevec na vimenu. Tobak. Gülich, zmagavec krompirjeve bolezni. Kuhinjska in živinska sol v državnem zboru dunajskem. Kako so ljudje prvič začeli zemljišča gnojiti. Stroški in dohodki od molzne krave na leto. Glasi za napravo vrtnarske družbe na Kranjskem. Mlado živinčec koj po rojstvu. Kaj storiti da ne bode vlačugarjev beračev. Nove šole za poduk v kmetijstvu. Koliko dobro seme veljá pri setvi. Umni živinorejec. Indiga. Morski lug. Gosenice na zelji — grozna letošnja nadloga. Rastlinam škodljive živali. Gotova pomoč zoper gosenice na zelji. Prešičja bolezen. Kako z zrelim sadjem ravnati, in kako ga obračati v korist. Kratkočasnica, pa tudi podučnica — o vražah. O napravi učilnic za kmetijstvo in gojzdarstvo na Kranjskem. O reji in strežbi domače živine. Sol živini potrebna. Od plevela itd.“

Kakor o učilnicah za kmetijstvo, tako je v deželnem zboru predlagal in po Novicah priobčil „Postavo o ravnopravnosti slovenskega jezika v šolah in uradnijah

(296)“; nasproti nekterim očitanjem popisal „Delavnost kranjskega deželnege zbora (340—1)“. Spomini na deželni zbor kranjski pripovedujejo o šolskem nadzorstvu in o narodni ravnopravnosti itd. — Po „Reformi“ itd. je razpravljaj na pr.: Konkordat in pa armade. O praznovanju nedelj in praznikov. Ljudska šola. Različne misli o centralizmu, dvalizmu in pluralizmu v Avstriji. Češko državno pravo. Avstrijsko-ogerska država. Plemstvo v sedanjem boji (po Graz. Volksbl.). Taktika nemških liberalcev. Zedinjenje Slovencev pred prestolom ljubljanskega konstit. društva, kjer na konci po Ref. pravi: Zdaj pa je ideja zedinjenja Slovencev tukaj, in ne bode več zginila iz dnevnega reda ustavne Avstrije (386).

Najbolje pa, kratko in krepko, je opisal našega prvega Vodnika v premnogih ozirih naš drugi Vodnik, dr. J. Bleiweis; l. 1868 o njegovem godu v slavnostnem ogovoru (Jezičnik XIV. str. 42. 43); vodil o volitvah v mestni zbor svoje someščane; o mnogih ljubljanskih trgovcih opomnil, da prav radi v kranjskem jeziku prodajajo svojo robo; kadar pa gré za pravice narodove, takrat teh pravic celó ne poznajo, ter se poganjajo le za izveličanje naroda našega v boginji Germaniji (276); o narodnosti po brošuri Türrovi zavrača „Laib. Ztg. in Volksfreund.“, češ, kako čuti, da velikanska ideja, ki dandanes giblje svet, narodna je ideja itd. —

„Novice slovó jemaje od 26. tečaja mislijo, da ne morejo poštenejše priporočati se za naročbo novega tečaja (420), nego da rekó, da ostanejo to, kar so bile vse pretekla leta — učiteljice in voditeljice narodu slovenskemu na mnogovrstnem polji. Da so v političnih zadevah najhuji trn v pèti nemškutarski, — da nasproti premalo razsajajo drugim, — to dobro vedó; al ne uni ne ti nas preverili ne bodo, da postopanje naše ni pravo. Pustivši vsacemu svoje mnenje, ne damo si siliti drugzega sebi. Zraven tega, da Novice po čedalje veči omiki ljudstva našega hrepenijo po zboljšanju materialnega blagostanja njegovega, bila jim je tudi zvesta skrb za to, da se naš narod, po mnogoletnem poptujčevanju zeló zbezan, dramí k zavednosti narodni, ki mu je potrebna v napredek. Edinost med nami Slovenci: to je bilo iskreno prizadevanje Novic skozi 26 let — zato so s posebno skrbjo odvrčale vsak prepír, vsak razpor, ki je na dobro le nasprotnikom našim, na veliko škodo pa materi Sloveniji sami. Popolna narodna ravnopravnost in s to vred poštena svoboda v socialnem življenji do tiste meje, da se nikakor ne žaliyo svetinje katoliške vere našega ljudstva: to je politično geslo Novicam bilo in to jim bode. In ker je v mnogonarodni Avstriji prvi pogoj svobodi vseh narodov ta, da se vsacemu narodu brez izjeme dadó enake narodne pravice, tedaj vidijo Novice srečo in mir Avstrije še le v tem, da se sprava dovrší z vsemi narodi njenimi, naj so takraj ali unkraj Litave. Kakor je Avstrija po hudem nasprotovanji iz centralizma vendar-le prestopila v dvalizem, tako je upati, da po vsestranski spravi prestopi v pluralizem, to je, v federalizem, kateri bi Avstriji večo centralno móč dal, nego jej daje zdaj ogerski dvalizem. — S tega stališča bodo presojevale tudi vprihodnje vse, kar se bo godilo tù in tam vprihodnje“.

D o p i s i.

Iz Štajerskega. A) C. k. dež. šol. svèt. V zadnji seji dež. šol. svéta poročalo se je o nadzorovanji dekliskega liceja v Gradci in o mnogih ljudskih šolah Graske okolice, ter se odobrili na podlagi teh stavljeni predlogi; dovolilo se je, da se razširijo ljudske šole v Frohnleithnu, Eichbergu in Teharjih, da se ustanové ekspoziture v Laufnitzgrabnu in učiteljske službe na novo ustanovljeni ljudski šoli v Cvenu (okr. Ljutomer), da se dovoli odpust dozdanje paralelke na ljudski šoli v Deutschlandsbergu in da se napravijo paralelke na dveh ljudskih šolah v Gradci. Imenovani so g. g. in gospodič.: Patric Stern (iz Fürstenfelda) za učitelja v Hartberg, Pavla

Kuschel (za učiteljico v Bruck, doz. def. poduč. tamkaj), Gust. Krivitz za def. podučitelja v Vorau, Ana Rupprecht za def. poduč. v Gusswerk in Ivana Maurer za def. podučiteljico v Bruck. Angelika Paltauf imenovana je za pomožno učiteljico francoščine na ženskem učiteljski v Gradci in Lujiza Kohl za učiteljico žen. ročnih del na ljudski šoli v Deutschlandsbergu. Nadučitelj Fr. Nendl pri sv. Vidu niže Ptuja (r. 1811) in učitelj Al. Ornik pri sv. Duhu pri Ptui (r. 1817) postavila sta se vsled lastne prošnje v stalni pokoj.

B) Odlikovanje. Kralj Saksonski je Ivan Kranjc-u, učitelju v Eisenerzu (r. v Celji 1847), v priznanje njegovih zaslug na slovstvenem polju podelil zlato naprsno iglo z briljanti. (G. Kranjc je jako marljiv zbiratelj narodnega blaga ter sodelavec raznih časnikov n. pr. »Heimat«, »Heimgarten« i. t. d. Izdal je že tudi nekaj samostojnih del).

C) Društveno življenje. Mariborsko (mestno) učit. društvo je imelo v dan 24. junija svoje zborovanje. G. Sket je govoril o vzgoji v obitelji. Društvo izreklo se je tudi zoper predruženju učit. društev ter izjavilo popolno zaupanje zdanji »Paed. Zeitschrift«. — V dan 6. jul. je zborovalo Šent. Lenartsko učit. društvo. G. Horvat obravnaval je »kako se v začetnem razredu pripovedi pripovedujejo«. G. predsednik pa je čital neko »Instruction für die weltlichen Schulinspectoren« iz druge polovice osemnajstega stoletja. G. Gab. Javnik je bil izvoljen za društvenega podpredsednika in delegata k učit. zvezi. — Ptujsko učit. društvo je zborovalo v dan 15. jun. Zavoljo nekega napada v »Slov. Narodu« odložil je predsednik g. Iv. Robič svoje mesto. Razprava vprašanja, »v katerem šol. letu naj se začne pouk v nemškem«, povzročila je ostro debato. — Učitelji Rogatskega okraja združili se bodo z onimi Šmarijskega okraja v »Šmarijsko-Rogatsko učit. društvo«.

D) Premembe pri učiteljstvu. G. Jos. Weiss (podučit. na Celjski deški šoli), nadučitelj na dekliško šolo v Celji; g. J. Zotter (iz Braslovč), podučitelj v Št. Pavl pri Bolshi; gđc. Helena Irman (iz Središča), podučit. v Žreče pri Konjicah. Nanovoizšolani Mariborski učit. pripravniki nastavljeni so: Fr. Zadravec, zač. učitelj k sv. Urbanu pri Ptui; Mat. Kolarič, podučitelj v Vurberg; Pet. Pavlin, poduč. v Monsberg; Dav. Zdolšek, podučitelj v Leskovec; Fr. Skaza, poduč. k sv. Urbanu; M. Vavhnik, zač. učitelj v Brezje (okr. Marenberg).

E) Raznoterosti. Kakor sem užé poročal, sklenila je učit. konferenca za okraje Ptuj, Ormuž in Rogatec s 33. zoper 21. glasovi, da nemščina nima biti predmet ljudske šole. Ta sklep, da-si popolnoma pedagogičen (je li pa bil gledé na naše Spodnještajerske narodne razmere dovolj premišljen, ali ne, to naj razsodi drugi), ni dal nekaterim Zgornještajerskim učiteljem miru. V raznih svojih društvih so izrekli svoj »aufrichtiges Bedauern« o tem sklepu. O ljubeznjivi vi nemško-štajerski tovariši! Ali ste premislili, kak »aufrichtiges Bedauern« pa občutimo mi z vami, da si daste tako pedagogično zausnico? Kje li na božjem svetu velja zakon, da je ljudska šola torišče priučevanja tujih jezikov? Ni li ljudska šola dosegla dovolj, ako je otroke v njih materinem jeziku dovolj izobražila? Poskusite vi v svoji modrosti učiti v vaših ljudskih šolah učence tujih jezikov, in še le potem, ko se vam bo to lahko zdelo in ko boste z vašimi učenci v tujem jeziku in o drugih zapovedanih predmetih ljudske šole, kateri imajo namen prosti narod sploh olikati, dosegli dovoljne vspehe, potem vzprejmemo vaš »aufrichtiges Bedauern« ter se vam do tal uklanjamo. Dokler nam pa ta dokaz dolžni ostanete, pa, dragi nemški tovariši, bodite le mirni, ter premišlujte rajši, kako boste svoje nemške otroke na svojih nemških šolah dovolj nemščine naučili, da vam ne bodo nemški časopisi (kakor n. pr. »Wiener landw. Zeitung«) očitali, da učenci, zapustivši ljudsko šolo, ne znajo v svojem materinem jeziku pisati i. t. d. Mi pa naj bi z našimi slovenskim otroci dosegli v dveh jezikih to, kar vi z vašimi nemškimi še v enem ne morete? Prekosi li naša slovenska deca v duševnih zmožnostih nemško res za toliko?

V dan 14. avg. smo imeli učitelji Celjskega, Gornjegradskega, Laškega in Vranskega okraja v Celji svojo uradno konferenco. *) Ker o tej poroča drugi naš tovariš, omenjam jaz tù le tistega g. dopisnika, ki je o tej skupščini pisal v Graško »Tagesposto«. Če ta g. dopisnik nekako bahato v svet trobi, da se je v vseh predmetih razen enega, poročalo le v nemškem jeziku, naj pač iz tega nihče ne sklepa, da so imeli pri konferenci nemško misleči učitelji večino, da so pri nas korifeje samo nemško misleči učitelji, nego kdor ni imel očí zavezanih, je pač sprevidel, da povod k tej prikazni tičí čisto nekje drugje. — Tudi sklep Ptujске konference ni dal temu ljubeznjivemu g. dopisniku spatí. Če trdi, da je »Slov. Gosp.« Spodnještajerske učitelje vzpodbujal do enakih sklepov, vzemimo to kot golo pomoto; če pa porogljivo pravi, da je bilo to dejanje Ptujčanov »eine muthvolle Heldenthats«, mu pritrdimo, dostavljajoč, da je bilo toliko »muthvoll«, da bi si on gotovo ne bil upal roke vzdigniti, boječ se — zamere. — G. dopisnik pa je vrhu tega še

*) Glej dopis »iz Celja!« Uredn.

pozabil, da je bilo v Ptuji to vprašanje uradno na dnevnem redu, a pri nas ne. Konečno pa vrže g. dopisnik svojim vernim še frazo »die gelegten Minen platzten«. Če se je to zgodilo, kje pa so, vprašam, učinki te eksplozije! Sploh pa g. germanizatorju svetujemo, naj se še bolje uči nemških »fraz«! — Obžalovati pa moramo, da je tudi »Südsteierische Post« prinesla o tej konferenci dva nekako čudno zavita dopisa. — Moj dopis »iz Vojnika« v 15. števil. »Učit. Tov.« je bil povod nekemu dopisu iz Celja (?) v Dunajsko »Presse«. Ta dopis navaja zadnja »Paed. Zeitschrift«, ter ga po svoje glosira. Prečitavši to v »Paed. Zeit.« nisem vedel, komu bi se bil bolj čudil, ali »Presse«-nemu dopisniku, ali urednikovi logiki pri njegovi opómnji v »Paed. Zeit.«; kajti čitati je tam črno na belem, da smo mi preklicani udje Celjskega učit. društva zato proti »Paed. Zeit.«, ker ona zagovarja nove šolske postave, a mi smo — sami Lienbacherjanci. Vsak vé, da se nam kaj takega še sanjalo ni! V sporazumljenje naj še povem: Mi nismo nasprotniki nemškim učiteljem, ker se potegujejo za nove šolske postave, zato smo jim celó hvaležni; ampak nasprotniki smo jim, ker bi nas radi germanizirali. Drastičen vzgled temu je zopet veselje, katero ima »Paed. Zeit.« nad tem, da so Ptujčani napravili neko peticijo na sl. dež. šolski svet, da naj se pogumen národnjak g. T. Romih in pošten Nemec g. L. Arnhart prestavita kam v mrzleje kraje, da bodo menda potem učitelje Ptujkega kraja in okraja ložeje v svoj jarem vpregali.

Tone Brezovnik,

odbornik Celjskega učit. društva.

Iz Celja. Urádna učiteljska konferenca, katera je bila za štiri okraje v dan 14. preteč. m. v velikej dvorani tukajšnje meščanske šole, bila je nenavadno zanimiva. Za okraja Gornjigrad in Vransko je bila konferenca v dan 17. preteč. m. v Braslovčah užé določena; ker je pa učiteljstvo teh dveh okrajev prosilo za dovoljenje vkupnega zborovanja v Celji z dostavkom, da se zaveže, za ravno tisto odškodnino, kakor v Braslovče, potovati tudi v Celje, in ker je bila letá prošnja na višjem mestu tudi dovoljena, došlo je lepo število učiteljev iz okrajev Gornjigrad, Vransko, okolica Celje in Laško k vkupnemu zborovanju.

Ob $\frac{1}{2}$ 9. uri zjutraj pozdravi predsednik, c. k. okrajni šolski nadzornik g. Bl. Ambrožič, navzoče učiteljstvo in otvori zborovanje s trikratnim »Hoch« na svetlega cesarja. Za svojega namestnika si g. predsednik imenuje g. nadučitelja Vučnika, skupščina pa si na predlog g. Lopana izvoli gg. Voduseka in Lassbacherja za zapisnikarja. V svojih opazkah omeni predsednik, da je bilo stanje ljudskih šol v teh štirih okrajih v obče povoljno. Nadalje opozoruje učiteljstvo, naj posebno še gojijo ljubezni do cesarja in do domovine, in naj gleda na to, da v šolsko knjižnico ne pride kaka knjiga, katera bi ne bila pisana v pravem patriotičnem duhu. Slovniski pouk se mora pridneje gojiti; druga nemška slovnica naj se vpelje še le tedaj, ko je prva užé povsem in temeljito obravnana. Na pouk v nemščini se mora bolj ozirati; šolsko popisanje naj se nikjer ne opusti, in šolski vrti naj bodo povsod v dobrem stanju.

Po prečitani šolskih postav, v pretečenem šolskem letu razglašeni, obravnava g. Kropelj, nadučitelj na Zidanem mostu jako temeljito in precej obširno prvo vprašanje: »Kako more vzgoja in pouk otročjo vest buditi in blažiti?« Med govorom doide okolu 10. ure okrajni glavar, g. c. kr. namestnijski svetovalec Haas, pozdravi prijazno številno skupščino in jej želi najboljšeга vspeha pri zborovanju. — Debate v prvem predmetu so se razun poročevalca udeleževali še gg. Cizelj, Irgl, Meglič. — O drugem vprašanji: »Kako se naj domovinoslovje s posebnim ozirom na kraje- in okrajeslovje v ljudske šoli obravnava«, — poroča g. nadučitelj Valentinič iz Hrastnika. V dejanski vzgled predstavlja svoj domači kraj in okraj. Obravnava je bila jako obširna in v podrobno segajoča. Konečno dodá še nekatere zanimivejše zgodovinske črtice istega okraja. Debata o tem predmetu vršila se je največ v slovenskem jeziku, in je bila nenavadno živahna in obširna. Govorilo se je mnogo »contra« in »pro«; debate so se udeleževali posebno gg. Brezovnik, Cizelj, Gabršek, Grah, Kokot, Kropelj, Šorn, potem poročevalec sam in tudi g. predsednik. Koncem debate predlaga g. Brezovnik, naj se spisana poročila (referati) o tem predmetu izročijo stalnim odborom posameznih okrajev v presojo in leti, imajo na podlagi teh poročil sestaviti za vsaki okraj posebno kraje- in okrajeslovje. Predlog je bil vzprejet. — Ura se je bila med tem pomaknila užé na $\frac{1}{2}$ 1, zato je zborovanje za poldrugo uro prenehalo, in skupščina gre k vkupnemu obedu k »Belemu volu«.

Ob 3. uri popóldne se zborovanje nadaljuje s poročilom o »slovničnej obravnavi 12. berilne vaje »Varičnost« (v II. Berilu) s posebnim ozirom na predloge z dvema sklonoma« — poroča g. Jarc iz Šent-Jurija ob južnej železnici. V uvodu g. poročevalec poudarja važnost jezikovnega pouka; obravnava berila samega pa je bila jako zanimiva, originalna, tako, da je g. Jarc svoje poročilo končal mej splošnim odobrovanjem. Mimo gredé bodi še omenjeno, da je bilo to edino

poročilo v slovenskem jeziku. Debate sta se razven g. poročevalca še udeleževala gg. Meglič in Wundler.

O zadnjem vprašanji: »Kako se naj lepopisje obravnava in kdaj naj se v zvezke z črnilom začinja pisati«, poročata g. Rataj iz Ljubnega in gđ. Schaffer. Tudi o tej točki se je vnela živalna debata, posebno zaradi vzgledov (Formen), kateri naj bi se rabili. Konečno bilo je določeno sledeče: Pri slovenskem lepopisju se rabijo vzgledi iz »Začetnice«, pri nemškem oni iz »Slovensko-nemške začetnice«; lepopisje v zvezke se prične koncem zadnjega tečaja prvega šolskega leta, kjer pa to ni možno, pa v prvem tečaju drugega šolskega leta. Med debato, katere so se udeleževali posebnostno gg. Repič, Grah, Moric, stavi g. Brezovnik vprašanje: Kdaj naj se v šoli pričinja z nemškim lepopisjem v obče, kdaj v zvezke? K temu vprašanju omeni g. Gabršek, da se z nemškim lepopisjem prične očitno tedaj ko s poukom v nemščini. V tej zadevi — govori g. Gabršek — so razni okraji že sklenili, vendar vsi nejednako; ker so pa danes ravno štirje okraji vkup, stavi on sledeči predlog: Slavna skupščina naj sklene, kdaj naj se v ljudskih šolah teh okrajev pričinja s poukom v nemščini. Ali žal, ta velevažni predlog ni obveljal, ker g. predsednik zavrne, da to nij na dnevnem redu. In tako se tudi to vprašanje nij rešilo. S tem so bila poročila končana in g. predsednik se zahvali gg. poročevalcem za obilen njihov trud. Na vrsto pridejo poročila književnih odsekov in za njimi volitve stalnih odborov in poslancev k deželni učiteljski konferenci. V stalni odbor in ob enem tudi v književni odsek so bili izvoljeni sledeči gg.: za Gornjigrad Črv, Špende, Rataj, Tičar; za Vransko Meglič, Cizelj, Šorn, Rajh; za okolico Celjsko Lopan, Brezovnik, Kokot, Jarc, Vučnik; za Laško Petrnel, Valentinič, Kropelj, Irgl. Kot poslanci k deželni konferenci so bili voljeni: g. Škoflek za Gornjigrad, g. Meglič za Vransko, g. Lopan za okolico Celjsko in g. Kropelj za Laško.

Iz zadnje točke dnevnega reda: nasveti in želje posameznih udov posnamemo sledeče: G. Jarc predlaga, naj se na dotičnem mestu poprosi, da se povabila h konferenci poprej izdajo, kakor navadno. G. Meglič predlaga, naj se zapisniki uradnih zborov dpošljejo posameznim okrajnim knjižnicam. G. Kropelj predlaga, naj se slavni c. kr. deželni šolski svet naprosi, da bi pri c. k. zalogi šolskih knjig vplival na to, da ostanejo nove izdaje Močnikovih računice v tekstu kolikor mogoče neizpremenjene, da bodo učenci mogli tudi še stare izdaje rabiti. Vsi ti predlogi so bili z veliko večino glasov vzprejeti. Zaradi lepopisnih zvezkov predlaga g. Žolgar, nadučitelj iz Rečice, naj se vpeljejo Prettenhoferjeve pisanke kot domača roba in izvrstno blago; g. Meglič pa predlaga, naj se še vsaj do tistega časa, dokler se še sploh pisanke s podobami rabiti smejo, pri Musil-ovih ostane, kajti Musil je imel z izdajo pisank s slovenskim tekstom gotovo mnogo stroškov, torej bi ne bilo prav, ko bi se koj opustile. Sklene se, da se jemljejo Musilove pisanke še tako dolgo, dokler jih bo še kaj v zalogi.

Konečno še izrazi g. predsednik željo, naj bi se, kakor v onih treh okrajih, tudi v tem okolice Celjske kot uvod k prvi nemški slovnici vpeljala Miklosich-ova »Slovensko-nemška začetnica«. Za predlog, stavljen v tej zadevi, glasovalo je izmed 26 učiteljev prvokrat samo 12; ker je pa g. predsednik mislil, da se je v štetvi zmotil, se je še jedenkrat glasovalo, a zdaj jih je za predlog glasovalo samo deset, torej je bil ovržen.

S tem je bilo zborovanje ob osmi uri zvečer končano, in g. Kropelj se v imenu vse skupščine g. predsedniku zahvali za trudapolno in nepristransko vodstvo te konference.

Iz Koperskega okraja. V dan 2. p. m. ob priliki otvorenja Tržaške razstave, prišel je ces. brat svetli nadvoj. Ludovik v Milje ogledat arsenal in ladjodelnico. Tu ga je pričakovalo ogromno število ljudstva, večina Slovanov iz bližnjih in oddaljenih krajev; odlikovali so se mej temi Dolinski pevci s svojima učiteljema. Bil je zbor z obema učiteljema na čelu visokej cesarskej osebi predstavljen. Vzvišeni Ludovik se je kaj prijazno z učiteljema razgovarjal in nadučitelja g. Bunca na tanko izprašaval o šolskih razmerah v njegovem delokrogu. — Živ dokaz, kako se na najvišjem mestu za šolstvo zanimajo.

Šolstvo se je v našem okraju s 15. avg. končalo. Kolikor se je moglo zapaziti, soditi je, da šole v našem okraju, kolikor toliko napredujejo. Mnogo še manjka, a če Bog dá, s tako neumorno delavnim nadzornikom, z mladimi, žilimi učiteljskimi močmi, ki se od leta do leta zdatno množé in učiteljskim društvom, v kratkem hočemo popraviti in šolstvo v tem okraju za stopinjo napredka višje dvigniti. — Meseca septembra boste imeli čč. tovariši »Slovenskega učit. društva« v metropoli Slovencev, v belej Ljubljani, od koder naj bi se omika in napredek po celej Sloveniji širila, učit. zborovanje. K temu zborovanju misli priti mnogo tovarišev iz oddaljenih krajev slov. dežela. Želeti je, da se udeležijo tega zborovanja tudi tovariši iz Primorske. Ako bi se ne mogel iz tužne Istre, kar bi pa bilo želiti, nobeden udeležiti, izrazujemo svoje želje po tej poti:

1) Pretresovalo naj bi se, kakor se večkrat iz Štajerskega sliši, o pedagogično-didaktičnem učit. društvu, koje bi v šol. obzorje spadajoče knjige izdajalo.

2) Pretresovalo naj bi se o prevstrojitvi slov. učit. društev. Glavno pedagogično-didaktično učit. društvo sè sedežem v Ljubljani z ožjim odborom v Ljubljani; vsa druga učit. društva po Slovenskem bila naj bi podružnice; ožji odbor s predsedniki podružnic delal bi pomnožen odbor, koji naj bi se vsako leto ob počitnicah skliceval. Občni zbor vsega ped. did. društva sklicoval naj bi se n. pr. pa vsako drugo leto ob počitnicah.

3) To glavno društvo naj izdaje mej drugim tudi svoj list n. pr. »Učit. Tov.«, koji naj bi tednik postal. — Te tri točke utemljevati zdi se nam nepotrebno; vsak tovariš misli si lahko njih važnost. Stvar še sicer težavna in pomisleka potrebna, a vender je treba enkrat pričeti, in ravno zdaj zdi se nam za to najprimernejši čas.

Iz Kranjskega šolskega okraja. (Poročilo o učit. konferenci.) [Konec.] Ker se letos skonča šestletna doba okrajnih šolskih svetov, je g. prvosednik naznanil, da se bo koj danes vršila volitev dveh udov izmeje učiteljstva za c. kr. okr. šolski svet prihodnje dobe. Povedal je, da imajo pravico voliti le stalno nastavljeni gg. učitelji, katerih šteje naš okraj 24. Nam, ki smo od Kranja bolj oddaljeni, nasvetovala sta se: za našo Loško stran g. Bernard; za Kranjsko stran pa sta imela največ glasov za sé gg. Stanonik in Traven. Da bi se vender glasovi preveč ne razcepili, izrekel je g. Traven pred pričetkom volitve javno, da se on zahvali za zaupanje, in da volitve ne bo vzprejel. Izvoljena sta bila torej g. Bernard s 14, in g. Stanonik s 15 glasovi. Ko jima g. prvosednik naznani, da sta izvoljena, se oba imenovana gospoda zahvalita za zaupanje, ter zagotovita gg. volilce, da se hočeta vsikdar potezati za njihovo korist in za napredek šolstva.

Naj bo zdaj še omenjeno, da, ko bi se bili postavili »nasvétí« na dnevni red, stavil bi bil pisavec teh vrstic dva. V naglici je bil sicer g. predsednik nasvétov tudi omenil; pa neka nagla druga zadeva zasuknila je bila govor hipoma na drugi predmet, in tako je stvar zastala. Ker se bi brezdvomno utegnil marsikak učitelj naše dežele (in morda tudi gg. učitelji drugih dežel) strinjati z mojimi nasvétí, stavljam ju po »Tovarišu« javno.

I. nasvèt: Naj bi se na merodajnih šolskih višjih mestih strogo gledalo na to, da bi se v natis novih »Beril« in »Abecednikov« nikoli ne dovolilo pred, dokler niso v rokopisu od strokovnjakov natančno pregledani in tako popolni spoznani, da bi se pri prvem novem natisu ne morale že posamezne berilne številke predruščiti. To namreč pouk zelo moti in ovira. Tudi na tiskarne pomote naj bi se bolj pazilo!

II. nasvèt, ali bolj prav prošnja je: Naj bi slavne višje šolske oblasti blagovolile nakloniti tudi začetnim ljudskim šolam po deželah to, kar je ministerski ukaz 1. junija t. l. določil za glavna mesta, namreč konec in začetek šolskega leta ob enem s srednjimi šolami; ali z drugimi besedami: dva meseca trajajoče velike počitnice!

Zadnjič povzame zopet gosp. nadzornik besedo, ter se kot o sklepu šestletne dobe zahvali zbranim g. g. učiteljem za prijaznost in zaupanje, ki so ga mu skazovali ves ta čas. Djal je, da, ako se ni vse doseglo, kar se je želelo, tega gotovo ni on kriv. S toplo besedo nam je govoril na srca, naj se trudimo tudi zanaprej po vsej moči, zboljšati šole, zagotovljaje nas, da vsi dobri podpirali nas bodo v tem, najbolj pa presvetli vladar in cesar Franc Jožef sam, kateremu je po teh besedah zaklical trikratni »Živio!«, kar smo vsi nazoči gromovito ponovili. Gosp. Stanonik nam je govoril vsem prav od dna srca, ko se je zahvalil g. nadzorniku za vso njegovo naklonjenost, skrbljivost in ljudomilo ravnanje z nami skoz preteklih teh šest let, in ob enem izrekel željo, naj bi nam ostal okrajni nadzornik tudi še naprej. Enoglasni »Živio!« vseh nazočih pritrdil je tem besedam, katerim naj bode dostavljen tudi še na tem mestu iskren: »Fiat!« —

Pred razhodom izplačala se nam je tudi še potnina. Vkupni obed imeli smo na vrtu gosp. Guzel-ove gostilnice. Skazala sta nam blagorodna c. kr. gosp. okrajni glavar in c. kr. gosp. nadzornik čast, da sta obedovala z nami pri eni in isti mizi. Razgovori med obedom so bili prijetni in živahni, in da so se vrstile vmes tudi napitnice, to spada tako že od nekdaj »k reči«. Dobra postrežba, okusni obed in zmerni račun nas je vse zadovoljilo. Mej obedom nas je počastil s svojem prihodom tudi upokojeni in z zlatim križem za zasluge odlikovani starosta našega okraja, Fr. Kramar, kateremu je vkljub visoke tserosti še vedno veselje, bivati v krogu učiteljskih sobratov.

Po obedu sta se dva gg. učitelja (Pegam iz Sorice in Jelenec iz Šentjurija) v imenu skupščine telegrafično poklanjala visokorodnemu deželnemu gosp. predsedniku A. Winkler-ju, in kmalu dospel je nazaj telegrafični odgovor naslednjih besedi: »Za izraz prijaznega čutja srčna hvala! Deželni predsednik Winkler«.

Prihodnja skupščina bode brž ko ne zopet v Kranji. Bog nam jo daj vsem zdravo doživeti!

Levičnik.

S Slapa. (Kmetijski tečaj.) Deželni odbor Kranjski razglasil je konec meseca julija kmetijski tečaj na Slapu za 15 ljudskih učiteljev, izmed katerih se jih je oglasilo 23; vodstvo izbralo je izmed teh 15. Ti so: iz Postojnskega okraja Rant iz Prema, Kavčič iz Senožeč, Paternost iz Lozic, Punčuh iz Podvelba; iz Ljubljanskega okraja Papler iz Borovnice; iz Kranjskega okraja Bergant iz Selc; iz Kameniškega okraja Kos iz Krašne; iz Krškega okr. Ravnikar iz Krškega; iz Novomeškega okraja Burnik iz Dvora, Kutnar iz Žužemberka, Kristof iz Mirnepeči; iz Črnomelskega okraja Šetina iz Črnomlja, Dular iz Semiča in Kenda iz Suhora. Gosp. Abram iz Kostanjevice, kateri je bil tudi vzprejet, se je opravičil, zakaj ni mogel priti. Pouk, kateri se je pričel 16. avgusta in bode trajal do 5. septembra, je nekaj praktičen, nekaj teoretičen in je odmerjeno prvemu vsaki dan po štiri ure, drugemu pa 5½ ur. Gosp. vodja R. Dolénec predava vinorejo, kletarstvo in sadjerejo; g. pristav Pirc pa gnojeznanstvo in živinorejo. Ves pouk je jako zanimiv, posebno pa umé g. vodja onega v sadje- in vinoreji z mikavnimi vzgledi in z obširno lastno izkušnje jako oživeti. Na vzorno obdelanem zemljišči imajo gg. slušatelji priliko videti, koliko se more storiti za povzdigo kmetijstva z umno sadjerejo in z umnim obdelovanjem vinske trte. Čuditi se mora vsakdo, da na tako slabej zemlji vzraste tako izrsto vino, da se sme meriti z najboljšimi inostranskimi vini. Hrano in stanovanje dobivajo vsi slušatelji brezplačno v šoli.

Koristil bode ta pouk gg. učiteljem izvestno mnogo, a nadejati se nij, da bi se drugo leto za ta tečaj določeno število učiteljev oglasilo, ker se je letošnjim za potnino jako mala vsota odločila; posebno dolenskim učiteljem se ne bode povrnilo še polovico stroškov, katere jim bode vzelo potovanje. Takó dobé notranjski učitelji po 5, gorenjski po 8 in dolenski po 10 gold. Zato bi bilo umestno, da bi za prihodnje leto deželni zbor določil v ta namen večjo vsoto, da slušateljem vsaj njihovi lastni žep ne bode toliko trpel. Vsi učitelji prišli so na Slap sigurno le s tem namenom, da bi se v kmetijstvu, osobito v sadjereji, kaj bolj izurili; izvestno nij prišlo nikomur na misel, da bi se tudi materijalno koristil. Da bi se pa učitelj v stroki, katera ne bo njemu, ampak ljudstvu enkrat dobiček donašala, v svojo lastno škodo izobraževal, taka zahteva o požrtvovalnosti učiteljevi bila bi vender malo prevelika. Ako se že zahteva, da mora učitelj marsikaj brezplačno storiti, vsaj tega naj se ne tirja, da bi moral na korist drugim tudi svoj krvavi zaslužek uporabljavati.

— u —

Iz Kočevskega. Učiteljska skupščina za Kočevski okraj vršila se je letos v Kočevji po sledečem redu. Gosp. nadzornik otvori sejo s pozdravom na okrajnega glavarja vis. č. g. Hočevvar-ja, zahvaljevaje se mu za navzočnost in ob enem proseč ga, da bi svojo veljavno besedo tudi dalje še naklanjal v prid šoli ter učiteljem. Dalje konstatira število navzočih, ter naznani, da sta dva (gg. Špintrè in Šešarek) nenavzoča radi vojaških vaj, in dva, g. Dovar in gdč. Arko, pa radi bolezni. Nato se preide k redu. Gosp. nadzornik izraža se poveljno o napredku — daje navode, kako naj se poučuje številjenje ter priporoča, naj bi se strogo ravnali po dr. Močnikovih računicah — priporoča natančno zaznamovanje tednika — natančnost pri spisih, kakor sploh v pisavi vseh zadevah. Za tim sledé poročila: »Kako naj učitelj vadi otroke lepega vedenja in popolnega priznanja postavnega reda?« in »kako si naj učitelj ohranjuje spoštovanje občanov?« Prvo vprašanje rešil je prav dobro g. Lapajne Ribniški, drugo pa g. Erker Goteniški tudi izvrstno. Oboje prevzame se brez debate, le g. nadzornik dostavlja še kaj. Poročilo knjižničnega odbora izostane, ker je njega predsednik g. Špintrè, kakor rečeno, pri vojaških vajah. Potem so bile navadne volitve. V knjižnični odbor izvoljeni so bili gg. Jos. Erker, Göderer, Šešarek, Gottfried Erker in gdč. Borovsky, — v stalni odbor pa: gg. Jos. Raktelj, Čop in gdč. Golf. Volila sta se tudi dva zastopnika učiteljstva v okrajni šolski svet za prihodnjo šestletno dōbo. Izvoljena sta bila g. Josip Raktelj in Štefan Tomšič. K sklepu zadonela je »cesarska pesem«. Potnina — hvala g. glavarju — bila nam je takoj izplačana. Pri vkupnem obedu vrstile so se vesele napitnice. Nazadnje smo se prav pristrčno poslovlili.

Iz Gorjan. 13. preteč. m. obhajala se je tū prav pristrčna svečanost. Na pokopališči pri tukajšnji farni cerkvi odkril se je spomenik našemu slavnemu tovarišu Mateju Tonejcu. Spomenik je krasno izdelal iz domačega marmorja g. Vurnik v Radovljici. Napis ima: »Tū počiva Matej Tonejec-Samostal, profesor in meščanski učitelj, rojen 9. septembra 1846. l., umrl 15. maja 1882. l. Blag mu spomin!

Dolžan nij samo, kar velewa mu stan,

Kar more, to mož je storiti dolžan.

Postavili prijatelji.

Zbralo se je mnogo spoštovalcev slavnega pokojnika, največ pa izmej učiteljstva, katero ga je kot svojega blagega tovariša in prijatelja že davno zelo spoštovalo. Gorjanski nadučitelj, gosp. Žirovnik, govoril je na gomili pokojnikovi prav primerno ter končal z besedami: »Delajmo vselej v blagor domovine po Matej-evih besedah:

Za národ živeti
In zanj le trpeti,
To geslo nam bodi
Tud' v vsaki nezgódi!«

Iz Zatičine. Na Muljavi pri Zatičini se je 15. preteč. m. slovesno odkril spomenik, vzidan v Jurčič-evo rojstno hišo. Svečanost je bila sijajna.

Iz Gorice. Na tukajšnjem ženskem učiteljski so bile preizkušnje zrelosti od 24. — 31. julija. Dostalo jih je 20 kandidatinj in sicer 9 Slovenk in 11 Lahinj, 3 mej njimi z odliko.

Iz Ljubljane. Rojstni god našega presvetlega cesarja smo tudi tukajšnji ljudski učitelji veselo praznovali.

— (C. k. izpraševalna komisija za splošne ljudske in meščanske šole.) Gospod minister za bogočastje in uk je z ukazom z 12. avgusta t. l. s števil. 13.267, za prihodnjih šest let, do konca šolskega leta 1884/85, imenoval ravnateljem te komisije v Ljubljani c. k. deželnega šolskega nadzornika Raimunda Pirker-ja in namestnikom ravnatelja c. k. izobraževališča Blaža Hrovat-a, dalje udom te komisije profesorja c. k. izobraževališča za učitelje in okrajna šolska nadzornika Leopolda viteza Gariboldi-ja in Viljem Linhart-a, profesorja c. k. izobraževališča za učiteljice Vilibalda Zupančič-a, gimnazijalnega profesorja in okrajnega šol. nadzornika Mihaela Wurner-ja, profesorja zgornje realke Franca Kreminger-ja, nadučitelja Andreja Praprotnik-a, učitelja c. k. vadnice in okrajnega šolskega nadzornika J. Simo, učitelja godbe Antona Nedvéd-a in učiteljico na c. k. vadnici Marijo Fröhlich-ovo.

— Bivši profesor in duhoven France Metelko je v svoji oporoki v dan 1. maja 1858. l. sporočil darila po 42 gold. za šest ljudskih učiteljev v Kranjski, ki se odlikujejo po npravnosti, marljivosti in ki pridno gojé slovenščino in sadjerejo v ljudskih šolah. Prošnje se vlagajo do 4. oktobra t. l. deželnemu šolskemu svétu v Ljubljani.

— Nova šolska knjiga je prišla na svitlo pod imenom »Fizika za nižje gimnazije, realke in učiteljsišča« spisal in založil Jakob Čebular, c. k. višje realke prof. v Gorici.

— Novo »Prvo berilo in slovnica za slovenske ljudske šole«, sestavila A. Razingner in A. Žumer, je ravnokar izdala Ig. pl. Kleinmayr-jeva in Bamberg-ova tiskarna. O obeh teh knjigah bomo prilično več govorili.

— 4. in 5. t. m. to je v ponedeljek zvečer in v torek dopoldne bodo tu naznanjena učiteljska zborovanja. V ponedeljek zvečer po zboru »Národne šole« bode v čitalnični gostilnici mala zabava s petjem. Na veselo svidenje!

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V Novomeškem šolskem okraji: učiteljske službe za trdno ali začasno: nadučiteljeva služba na dvorazredni razširjeni ljudski šoli v Št. Petru pri Novem mestu s 500 gold. letne plače in s stanovanjem, ali druga učit. služba s 400 gold. letne plače; služba učiteljeva na enorazrednici v Velikih Brusnicah s 450 gold. letne plače in s stanovanjem; služba učiteljeva na enorazrednici v Mehovem s 450 gold. let. pl. in s stanovanjem; na novoustanovljeni enorazrednici v Smuki s 400 gold. let. plače in s stanovanjem. Prošnje pri okrajnem šolskem svétu do 18. t. m.

V četrterazredni ljudski šoli v Postojini razpisani sta dve učit. službi s 500 gold. letne plače. Prošnje se vlagajo pri okr. šol. svétu v Postojini do 8. t. m.

V Kočevskem okraji bodo letos razpisane samo tiste službe, ki imajo učitelje za silo ali pomožne učitelje.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gosp. M. Bartol gre začasno iz Postojine v Orehek, isto takó gre iz Orehka g. Sr. Majer v Trnje. Absolvirana učit. kandidatinja, gđc. Vincencija Stuhly, pride za učiteljico na dvorazrednico v Košano.

M. Greiner-jeva zaloga

pisank, predpisov, jeklenih peres, papirja, pisalnega
in risalnega orodja,

na Dunaji (Wien), Stefansplatz Nr. 4

(hinter der Kirche).

Spisek:

mojih v ljudske šole vpeljanih, od slav. ministerstva za bogočastje in uk z 21. avg. 1875. l., šte. 8240, in s 17. okt. 1875. l., šte. 13537, dopuščenih novo poboljšanih pisank s predpisno vrsto — za šolo in dom — in sicer:

Nemške navadne pisanke v 12. številkah.

Nemške latinske pisanke, češke, ogerske, poljske, slovaške, slovenske, hrvatske in srbske pisanke, vsakega jezika v 10. številkah, pisanka po 2 kr.

Stigmografične risanke z metersko mero v 3. številkah z risalnimi kartelji.

Predpisi šte. 1. pisne prvotne črte (12 listov); šte. 2. navadni predpisi; šte. 1. latinske prvotne črte; šte. 2. latinski predpisi. Dalje češke in ogerske za ljudske in srednje šole.

Pisanke z načrtanim tiskom v nadpisovanje, za gotično, frakturno in ronde-pisavo.

Ronde-pisanke šte. 1., 2. in 3. (zvezki s števkami, črni tisk); predložki za ronde-pisavo, gotično in frakturno pisavo, kakor tudi ronde-pisanke brez predpisne vrste. Podkladki za liste v pisarnicah.

Temu, kdor več vkup kupi, se daje po znižani ceni.

M. Greiner-jeva jeklena peresa: 1. šolska peresa; 2. šolska peresa (fine vrste); 3. knjižna peresa; 4. ženska peresa; 5. pisarniška peresa.

Priporočam tudi (v zalogi) načrtane pisanke za pisanje, narekovanje in številjenje, svinčnike, držala, ploščice, kamenčke, predložke za risanje, pušice za peresa, perésnice, vkladke za risanje in sploh vse razno orodje za pisanje in risanje.

Prodaja se le za gotovo plačo ali povzetje. Pri poyzetji pri takih firmah, ki so nam še neznane, prosimo, da bi se nam kaj na račun vplačalo. — Če se želi cenik, dobi se ga brezplačno.

Glavne zaloge ima: Za Češko gospod *A. Haase* v *Pragi*. — Za Ogersko gospod *C. L. Potner* v *Pešti*. — Za Moravsko gospoda *R. in G. Karafiat* v *Brnu*. — Za Štajersko gospod *Ant. Burger* v *Gradci*. — Za Tirolsko gospod *Ivan Gross* v *Inomostu*. — Za Gornje Avstrijsko gospod *Kirchmayr* v *Linci*. — Za Galicijo gospod *F. Zagórski* v *Lovu*. — Za Hrvatsko in Slavonijo gospoda *Kugli in Deutsch*, prej: *Leop. Hartman* v *Zagrebu*.

Podučiteljeva služba

v **Ponikvi** (na Štajerskem), v 2razredni šoli, z letno plačo IV. reda, podelila bode se prihodnje šolsko leto. Prošnje za-njo oddajajo se krajnemu šolskemu svétu do 20. dné septembra 1882. l.

C. k. okrajni šolski svét

v Šmariji, v 14. dan avgusta 1882. l.

Predsednik:

Haas s. r.

Današnjemu listu pridejana je muzikalna priloga „K petindvajsetletnici učiteljev v Šmartinem pri Kranji v dan 6. septembra 1882. l.“

Odgovorni urednik **Andrej Praprotnik**.

Tiskar in založnik **J. R. Millo**.

K

petindvajsetletnici učiteljev

v

Šmartinem pri Kranji

v dan 6. septembra 1882. l.

Zložil

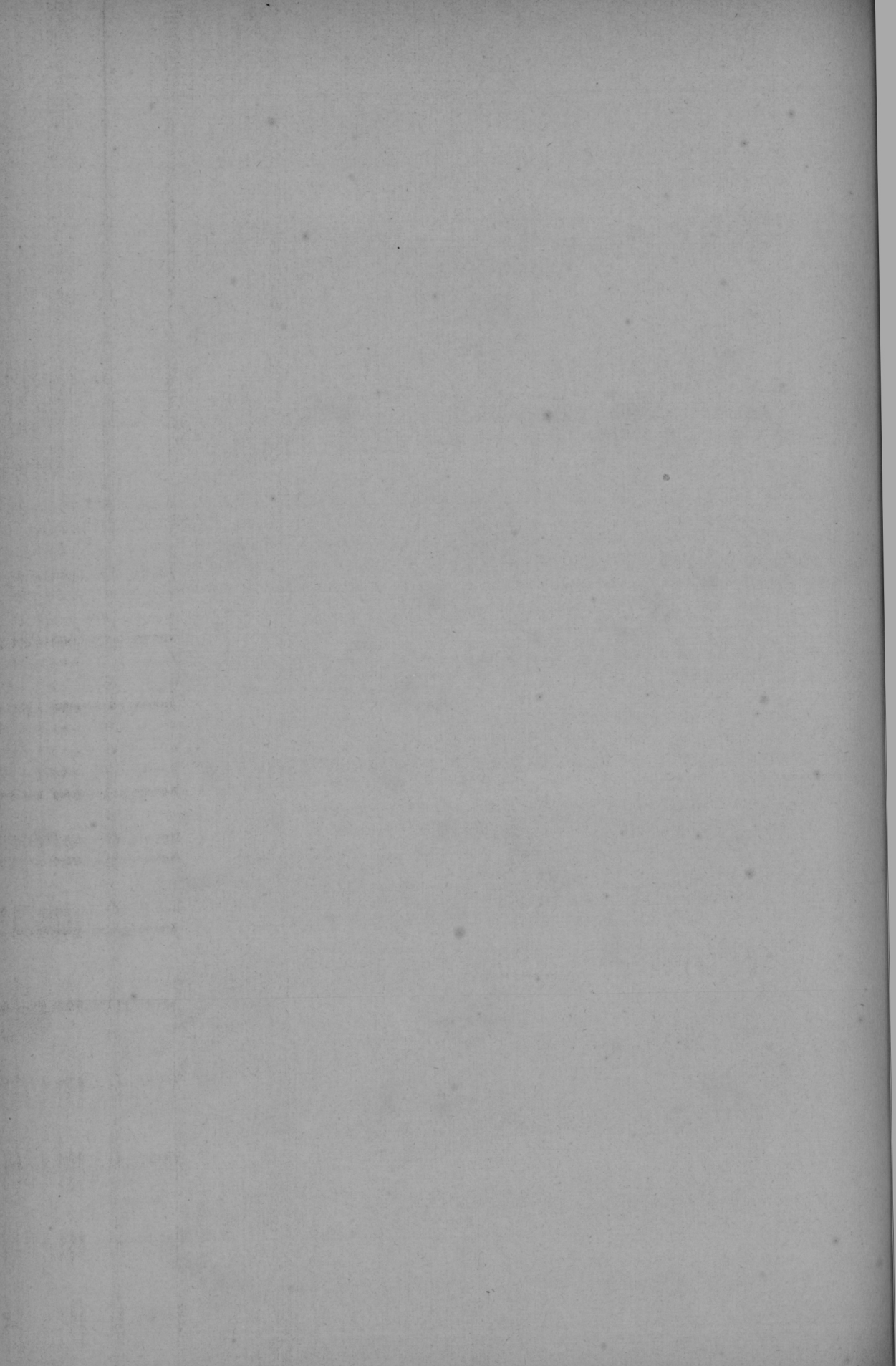
Jaroslav Volkov,

vglasbil

Danilo Fajgelj.

V LJUBLJANI.

Samozaložba. — Natisnil R. Milic.

Moški zbor.

Dan. Fajgelj.

Allegro con fuoco.

f *p*

naš čas po-men-lji - vi; Do - ča - ka - li
mla-di - no vo - di - li; Ka - di - lo po-

ff *f* *p*

1. Sla - vi - mo to - var - ši
2. Po svit-lih ste - zah smo

f

1. zdra-vi smo sreč-ne-ga dné;
2. svet-no nam bi - lo nij mar;

nam je lju-bez-
že ná-rod u-

ff *f*

1. Kri - la-tec po - ma-gal
2. Let dvaj-set in pet smo

p

1. nji - vi; Ko dol - ga oj le - ta! tru - di - li smo se. Brit-
2. či - li; Pre - slad - ko za - vest pa i - ma-mo za dar. Bog

f *ff* *p*

1. kost in trp - lje - nje je vse že pre - sta-no! Ra - duj-mo se
2. mi - li po - glej nas iz solnč-ne vi - ša-ve! Mo - či nam o-

f *ff*

1. brat-je iz vse - ga sr - ca! Ker de - lo za ná - rod in
 2. hra - ni za mno - go še let! Na du - hu, te - le - su ob-

f

1. dom je do - gna-no: Slo - ve - ni - ja z na - mi ve - se - lje i -
 2. va - ri nas zdra-ve! Da „zla - ti dan“ sreč - no do - ča - ka - mo

ff

1. má! Slo - ve - ni - ja z na - mi ve - se - lje i - má!
 2. spet! Da „zla - ti dan“ sreč - no do - ča - ka - mo spet!

ri - tar - dan - do.

ri - tar - dan - do.

